

EPT:

I: Itxura
A: Arnas Nekea
Z: Zirkulazioa

BALORATU EPT

EMERGENTZIETAKO
TELEFONOAK:
Araba: 945 244 444
Bizkaia: 944 100 000
Gipuzkoa: 943 461 111

Paziente guztien minaren balorazioa, triajea egin den momentuan

FLACC metodo konduktuala

(Bularreko haurtoak eta < 3 urteko haurrak edo autoebaluazioa egin ezin dutenak)

	0	1	2
Aurpegia	Inolako adierazpenik edo irribarrerik ez	Keinuak aldizka, kopetilun, adierazpenik ez edo interesik ez	Kokotsean dardara edo masailezurra estututa
Hankak	Jarrera normala edo lasai	Ezinegona, urduritasuna edo tentsioan	Ostikoak ematen ditu edo hankak zurrun
Jarduera	Etzanda lasai, jarrera normala, erraz mugitzen da	Uzkurtu egiten da, aurrera-atzera mugitzen da, edo tentsioan dago	Bizkarra kakotuta, zurrun, astinaldiak
Negarra	Ez du negarrik egiten (ez lo dagoela, ez iratzarrita)	Negar zotinka edo intzirika ari da, tarteka kexatu egiten da	Etengabeko negarra, oihuak edo intziriak, kexuak maiz
Kontsolatzeko gaitasuna	Pozik, lasai	Tarteka kontaktu fisikoa edo besarkadak emanda, edo hitz eginez gero distraitu daiteke	Kontsolatzeko edo lasaitzeko zailtasunak

FLACC eskalaren ebaketa-puntuak minaren intentsitatearen arabera

Lasai, eroso	Ondoez arina	Min moderatua	Min handia
0 puntu	1-3 puntu	4-6 puntu	7-10 puntu

Metodo subjektiboak

Eskalak subjektiboak dira, **haurren beraren balorazioaren arabera:**

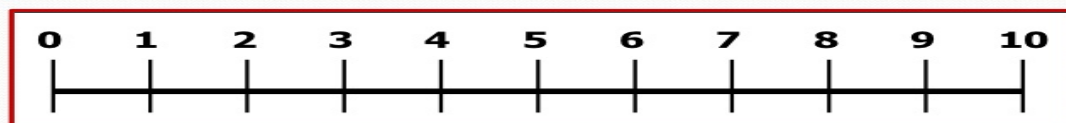
1. Aurpegierak baloratzeko Wong-Baker eskala >

0 Minik ez 2 Min pixka bat 4 Min gehixeago 6 Min handiagoa 8 Min oso handia 10 Minik gogorrena

0: Minik ez
2: Min arina
4-6: Min moderatua
8: Min gogorra
10: Min jasanezina

2. Walko-Howite zenbakizko eskala > 7 urte

0: Minik ez
1-3: Min arina
4-6: Min moderatua
7-9: Min gogorra
10: Min jasanezina

Erregistratu lortutako balioa
eta erabilitako eskala

Minaren tratamendu
mailakatua

Berrebaluatu mina eta, beharrezkoa
izanez gero, egokitu tratamendua

Neurri ez-farmakologikoak:

Jaioberrien/bularreko hurrekin: laztanak, amagandiko edoskitzea, xurgatzea (txupetea), sakarosa ahotik.

Haur handiagoeekin: Informazioa/azalpena, laztanak/masajeak, distraitzea, giro lasaia.

Prozedura mingarri baten aurretik eta/edo tratamendu farmakologikoa beharrezkoa denean.

Neurri farmakologikoak:

ARINA 1-2

MODERATUA 3 -6

HANDIA 7-8

JASANEZINA 9 -10

Paracetamola
Ibuprofenoa

Paracetamola
Ibuprofenoa
Metamizola

Metamizola
Morfina

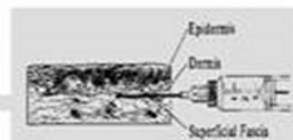
Morfina
Fentaniloa*

	DOSIA eta emateko bideak Gehieneko dosia	Kontraindikazioak	Kontuan hartzekoak
PARAZETAMOL A	<p>AHOTIK: Jaioberriak ≥ 10 egun: 10-15 mg/kg/6-8 ordu (geh. 60 mg/kg/egun) Bularreko haurra/umea (> 3 hil. - <10 urte) 10-15 mg/kg/4-6 ordu (geh. 75-100 mg/kg/egun) >50 kg: 0,5-1 g/4-6 ordu (geh. 4 g/egun)</p> <p>UZKITIK: 10-15 mg/kg/6 ordu (geh. 60 mg/kg/egun edo 2,4 g/egun >12 urte eta nerabeak)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hipersentikortasuna. - Hepatitis birikoa edo gibelego gaixotasun larria. 	<ul style="list-style-type: none"> - Efectu sinergikoa opioideekin. - Efectu antiinflamatoriorik EZ. - Gibelego toxikotasuna gaindosiaren edo luzaroko erabileraren kasuan. - Giltzurruneko gutxiegitasunaren kasuan, dosifikazio-tartea handitu. - Gibelego gutxiegitasunaren kasuan, gehieneko dosia txikitu.
IBUPROFENOA	<p>>3 hil.: 5-10 mg/kg/6-8 ordu; (geh. 40 mg/kg/egun) % 2 denean, ml = kg/3, 6 orduro % 4 denean, ml= kg/6, 6 orduro</p> <p>12 urte: 400-600 mg/6-8 ordu; (geh. 2.400 mg/egun)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - AIEEkiko hipersentikortasuna. - AIEEkin lotutako hesteetako hemorragia edo zulaketa. - Hesteetako gaixotasun inflamatorioa. - Gutxiegitasun larria giltzurrunetan, gibelean, bihotzean. - Koagulazio-asalduak. 	<ul style="list-style-type: none"> - Abdomeneko mina, gastritisa, hemorragia, ultzera, hesteetako zulaketa izateko arriskua. - Nefrotoxikotasunaren, hepatoxikotasunaren arriskua. - Likidoen erretentzioaren, edemaren arriskua. - Larruazaleko erreakzioak.
METAMIZOLA	<p>AHOTIK: Metamizol sodikoa (Metalgial®) (500 mg/ml; 1 ml=20 tanta; 1 tanta=25 mg) 12,5 mg/kg/ dosia 6 orduro. Min moderatua 20-40 mg/kg/dosi bakoitzeko</p> <p>ZB/MB: Metamizol magnesikoa (Nolotil® 0,4 g/ml) 3 hilabetetik (>5 kg) 11 hilabetera bitarte: soilik MB - 11 mg/kg/6 ordu. 1-14 urte: MB/ZB bidea 11 mg/kg/6 ordu. (geh. 17 mg/kg 6 orduro; geh. 6 g/egun) Garrantzitsua ZB bidearen kasuan, bolo motelean, 1ml/min</p>	<ul style="list-style-type: none"> - AIEEgatioko alergia. - Hezur-muinaren disfuntzioa. - Ez da gomendatzen <3 hilabete. 	<ul style="list-style-type: none"> - Efectu antiinflamatoriorik EZ. - Ez eman dosi handirik giltzurrunetako edo gibelego gutxiegitasunaren kasuan, iraupen luzeko tratamenduetan. - Agranulozitosiaren arriskua. - Hipotentsioa ZBtik azkar ematen denean.
MORFINA	<p>Kloruro Morfikoa (ZB/AB/MB) Morfina Klorhidratoa % 1, 10 mg/1 ml</p> <p>AB/MB: 0,1-0,2 mg/kg/4 ordu ZB motela: 0,05-0,1 mg/kg (geh. 10 mg/dosi bakoitzeko)</p> <p>ZB: Diluitu dosia GSFaren 10 ml arte. 5 minutuan eman.</p> <p>AB edo MB: zuzenean eman, diluitu gabe</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Morfinarekiko edo beste opioide batzuekiko hipersentikortasuna. - Arnasketa moteltzea, TKEa, abdomen akutua, bronkioetako asma akutua, hepatopatia akutua, konbultsio-nahasmenduak, alkohol-intoxikazio akutua, tratamendua IMAOekin. 	<ul style="list-style-type: none"> - Hasiera azkarreko eragina. - Efectuaren goren maila: 20 min. - Arnasketa eta NSZ moteltzeko arriskua, batik bat, < 3 hilabete. - Azkura, goitikak, idorreria miokloniak, hipotentsioa paziente hipobolemikoetan. - Txikitu dosia kasu hauetan: Addison, hipotiroidismoa, giltzurrunetako edo gibelego gutxiegitasuna, idorreria, asma kronikoa.
* FENTANILOA (LOGan)	<p>ZB/MB/sudur barneko bidea Anpoilak: 0,15 mcg/3 mL (50 mcg/mL)</p> <p>2-12 urte: 1-2 mcg/kg/dosia 30-60 minuturo >12 años: ZB 25-50 mcg 3-5 minuturo (geh. 50 mcg/dosi bakoitzeko) - (metatutako geh. dosia 500 mcg/4 ordu)</p> <p>5 minutuan eman</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Botikarekiko edo beste morfinomimetiko batzuekiko intolerantzia. - TKEa, kranio barruko presioa handitzea eta/edo koma. - 2 urtetik beherakoak (Off label JZIU-PZIU) 	<ul style="list-style-type: none"> - Eragina morfina baino 100 aldiz handiagoa. - Efectua egiten du 1-3 min. - Efectuak 30-45 min irausten du. - Arnasketa moteltzeko arriskua, blokeo neuromuskularra toraxeko eta abdomeneko zurruntasunarekin azkar ematen bada.

	Dosiak	Hartzeko modua	Iruzkina	Kontraindikazioa
ETIL KLORUROA	Aplikatu 10 segundoz azaletik 15-30 cm-ra.	- Egoera onean dagoen azalaren gainean. - Eraginkorra da zelulitisean eta itzeminetan. - Eraginak 60 segundo irauten du.	- Luzaro aplikatuz gero, izozte kimikoa, ultzerazioa edo ehunen kaltea izateko arriskua. - Azalaren pigmentazioa alda dezake.	- Ez da gomendatzen diabetikoekin, zirkulazio gutxitua duten pazienteekin edo azalean sentikortasuna galdu duten pazienteekin.
EMLA	1-2 g azalaren 10 cm ² tan (geh. 10 g)	- Egoera oneko azal garbiaren gainean. - >3 hilabete eta >5 kg. - Efectuak 60-120' irauten du. - Aplikatu ostean, estali apositu itsaskor batekin 30-60 minutuz.	- Kontu handiz erabil daiteke <3 hilabete kasuan, metahemoglobinemia izateko arriskua baitago. - Tokiko erreakzioak izateko arriskua eta xurgatzea azkarrago gertatzen da azal atopikoetan, psoriasisiazanez gero.	- Hipersentikortasuna osagaiekiko. - Metahemoglobinemia izateko joera (Glu6Pdh gabezia edo metahb eragiten duten botikak).
LAT	1-3 ml	- Ertzak bereizita dituzten zauriak (>1 cm eta <5 cm). - Zauria garbitu ostean, aplikatu dosi guztia gasa erabiliz eta estali 30-45 minutuz. - Eraginaren iraupena 1 ordu.	- Ez erabili <1 hilabete. - Babestu argitik. - Hodi-uzkurdura gorputz-adarretan. - Metahemoglobinemia-arriskua	- Hipersentikortasuna. - Ez aplikatu muki-mintzetan, belarrietan, sudurrean, hatzetan, genialetan, gorputz-adarretan, erreduren edo urraduren azalera handietan.
LIDOKAINA	Lidokaina Kontzentrazioak % 1-% 2 1 – 2 mg/kg (geh.: 4 mg/kg)	- AB edo blokeo nerbioso erregionalak. - Infiltratuta efektua 3-5' igaro ostean hasten da eta 30 minututik 2 ordura bitarteko iraupena izaten du. - Erabili kalibre txikiko orratza (27-30G), xiringa txikiak (1-3mL) eta oso mantso	- Bikarbonatoarekin tanponatua 1M 1:9ml (Bic: Lidokaina) mina gutxitzen du hartzean. - Aspirazioa hartu aurretik eta ondoren.	- Amiden motako tokiko anestesikoekiko sentikortasunaren edo alergiaren aurrekaria.
MEPIBAKAINA	Kontzentrazioa % 2 (Scandinibsa ^(R)) 20 mg/ml) Dosia: 4 mg/kg (geh. 5 mg/kg)	- Infiltratuz gero, efektua 1-2' igaro ostean hasten da - Iraupena 2-3 ordu - Mantso eta zatikatuta eman behar da.	- < 3 urte edo <14 kg kasuan, erabili % 1 edo 2ko mepibakaina. - Aspirazioa hartu aurretik eta ondoren.	- Amiden motako tokiko anestesikoekiko sentikortasunaren edo alergiaren aurrekaria.

LIDOKAINA TANPONATUA

Tokiko infiltrazioa

- ▣ Prestatu medikazioa haurraren ikus-eremutik kanpo
- ▣ **Bikarbonatoarekin tanponatu 1:9.**
- ▣ Infiltratu zauriaren desbitalizatutako ertzeetan zehar
- ▣ Erabili **orratz fina**
- ▣ Injektatu lidokaina apurka-apurka, kopuru txikitik
- ▣ Itxaron efektu anestesikoa izan arte prozedurari hasiera emateko

ALDATZEKO JUSTIFIKAZIOA

1. Eguneratzeko berrikuspena, aurreko protokolutik 2 urte igaro direlako.
2. PLDTaren beste protokolo batzuetan erabilitako botiken dosiak adostea.
3. FLACC eskalaren idazteko eta puntuazioko alderdiak zuzentzea (Merkel et al., 1997), egilearen baimenarekin gaztelaniara itzultitako obraren berrikusitako eta baliozkotutako bertsioarekin erabat bat etor dadin.

LOTUTA DAUDEN GNS-10 KODEAK

- R52 Min akutua, Min orokortua

ERREFERENTZIA BIBLIOGRAFIKOAK

1. Zernikow B, Hechler T. Pain Therapy in Children and adolescents. Deutsches Arzteblatt. 105 (28-29) (511-522 or.), 2008. Argitaratu zen eguna: 2008ko uztailaren 14a.
2. Adrián Gutiérrez, J.; Aldecoa Bilbao, V.; Alonso Salas, M.; Baraibar Castelló, R.; Bartoli, D.; Benito Fernández, F. eta beste. Manual de Analgesia y Sedación en Urgencias de Pediatría SEUP Ergon 2009
3. Benito FJ, Mintegui S, Sánchez-Etxániz J. Diagnóstico y tratamiento de Urgencias Pediátricas. 4. ed. 2009/12/14an egiaztatua]. Hemen eskuratu daiteke: http://urgenciaspediatria.hospitalcruces.com/2_321/pagina.aspx GEL LAT
4. A Guide for Health Care Providers Reducing Vaccine Injection Pain in Children Prepared by www.aboutkidshealth.ca 2010
5. Anna Taddio BScPhm PhD, Mary Appleton BA, Robert Bortolussi MD, Christine Chambers PhD, Vinita Dubey MD, Scott Halperin MD, Anita Hanrahan RN, Moshe Ipp MD, Donna Lockett PhD, Noni MacDonald MD etc etc Reducing the pain of childhood vaccination: an evidence based clinical practice guideline (summary) Canadian Medical Association or its licensors DECEMBER 14, 2010 • 182(18)
6. C. García Bermejo, M.D. Lledín Barbancho eta F. Goded Rambaud. Técnicas y procedimientos. Analgesia y sedación. In: J. Guerreo Fernández. J.A. Ruiz Domínguez J.J. Menéndez Suso A. Barrios Tascón E Manual de diagnóstico y Terapéutica en Pediatría ED: Publimed argitaletxea, Madril 2011. 1387-1395 or.
7. Susana Capapé Zache. Ercilla ikastaroa. 2012ko urtarrila. Analgesia y sedación en atención primaria de pediatría
8. Rachel EM Crampton; Nancy E, Gruchala. Managing Procedural pain in pediatrics patients www.copeds.com Vol 24 nº 4 August 2012
9. Azofra Martínez- Aedo J, Barrios Mira E; Bergara Morillas MM; Tratamiento del dolor en la infancia In: Mª Elena Almaraz Garzón; Elia Acitores Suz; Mª Aparicio Rodrigo; Luis A. Alonso García; Mª Eulalia Muñoz Hidalgo ; Mª Isabel Parra Martínez; ... Manual práctico de Pediatría en AP Hospital Infantil Universitario La Paz ED: Publimed argitaletxea, Madril 2013. 336-343 or.
10. E. Bárcena Fernández Manejo del dolor Pediátrico en el Centro de Salud. Pediatr Aten Primaria aldizk., 2014ko geh.;(23):37-43 or.
11. E. Bárcena Fernández Manejo del dolor Pediátrico en el Centro de Salud XXXI. Gipuzkoako Pediatría Jardunaldia 2014ko urriaren 11 <http://www.avpap.org/documentos/gipuzkoa14/manejodolor.pdf>
12. L. Ortega eta E. Bárcena. Sedoanalgesia: procedimientos. In: J. Benito, S. Mintegui, B. Azkunaga, B. Gómez. Urgencias Pediátricas. Guía de actuación ED: Médica Panamericana argitaletxea. 2015, 185-192 or.
13. N. Sanchez eta E. Bárcena. Dolor: valoración y tratamiento. In: J. Benito, S. Mintegui B. Azkunaga, B. Gómez In: Urgencias Pediátricas. Guía de actuación. ED: Médica Panamericana argitaletxea, Madril 2015. 47-56 or.
14. AEMPS-CIMA erakundearen medikamenduen on line Informazio Zentroko fitxa teknikoak (interneteko datu-basea) Madril. Espainia: Agencia Española de Medicamentos y Productos Sanitarios (AEMPS) Hemen eskuragarri: <http://www.aemps.gob.es/cima/fichasTecnicas.do?metodo=detalleForm>
15. <http://pediamecum.es> fitxa bakoitzari dagokion Aurkezpenak estekan.
16. M^o Concepción Mínguez Navarro. Síntomas y signos guía en Urgencias Pediátricas. Ergon argitaletxea, 2016.
17. Julie Hauer, MDBarbara L Jones, PhD, MSW. Evaluation and management of pain in children. Section Editors: David G Poplack, MD. Deputy Editor: Carrie Armsby, MD, MPH. UpToDate; Literature review current through: Aug 2017. This topic last updated: May 03, 2017. [2017/09/18an kontsultatua]. Hemen eskuratu daiteke: <http://www.uptodate.com>
18. Deborah C Hsu, MD, Med. Topical anesthetics in children. Section Editor: Anne M Stack, MD. Deputy Editor: James F Wiley, II, MD, MPH. Literature review current through: Aug 2017. This topic last updated: Sep 22, 2016. [2017/09/18an kontsultatua]. Hemen eskuratu daiteke: <http://www.uptodate.com>
19. Deborah C Hsu, MD, Med. Subcutaneous infiltration of local anesthetics. Section Editor: Anne M Stack, MD. Ron M Walls, MD, FRCPC, FAAEM, Stanley J Miller, MD. Deputy Editor: James F Wiley, II, MD, MPH. Literature review current through: Aug 2017. This topic last updated: Jan, 2017. [2017/09/18an kontsultatua]. Hemen eskuratu daiteke: <http://www.uptodate.com>